

Διαβαίνουν στα ούρανια ταστέρια
Σάν νάφευγαν 'μπροστά στη συμφορά μου,
'Αχ! Έχε γιεία, ψυχή μου, και στα ξένα
'Όπου κι 'άν είμαι σ' έχω στην καρδιά μου.

Seraphine 1.

Τò βράδυ σάν γυρίζω μέσ' τò δάσος
Κ' είν' ή καρδιά μου σ' όνειρα δομένη,
Πάντα πιστή σέ νοιώθω στο πλευρό μου,
'Αγάπη μου γλωμή και δακρυσμένη.

'Αλήθεια βλέπω τò λευκό σου πέπλο
Και τής μορφής σου τήν ούρανια χάρι,
'Η μήπως είν' άγτίδες που σκορπίζει
Στά έλατα σάν βγαίνη τò φεγγάρι;

'Αχ! πές μου, είν' αυτό δικό μου δάκρυ
Πού βρέχει σιγαλά τò μάγουλό μου;
'Η μήπως είν' αλήθεια που σέ βλέπω
Νά κλαίς, γλυκειά μ' αγάπη, στο πλευρό μου;

ΑΓΓΕΛΟΣ Σ.



ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

**Συναυλία: Φιλαρμονικής, δεσποινίδος
Βαλλεριάνη, 'Ωδείου.**

Δέν δύναται τις ν' άρνηθῆ ότι πρό τριά-
κοντα σχεδόν έτών, όλίγον κατ' όλίγον και
ληληθότως πως, τò μουσικόν αίσημα ήρξατο
αναγεννώμενον, μορφούμενον, αναθάλλον έν
'Ελλάδι, ιδίως δ' έν 'Αθήναις. 'Η πρόδος
αυτή, ως και άλλοτε, νομίζω, είπον, κατά
τò πλείστον όφείλεται είς τούς 'Επτανήσιους,
οίτινες, μετά τήν 'Ενωσιν, αναμειγνύτες και
συγχρωτισθέντες μεθ' ήμῶν, μάς μετέδωκαν
τήν αγάπην πρòς τήν άρμονίαν, τò γούστον
πρòς τήν καλλιφωνίαν και τήν αντίπαθειαν
πρòς τās άγρίας και κακοφώνους ώρυγās
των άμανέδων και των κακοήχων όμοφωνιών,
εξ ὧν αι άγυιαί των 'Αθηνῶν άνεστατούντο,
οί δε δυστυχείς κάτοικοι αυτών μακράς διήρ-
χοντο νύκτας, άγρυπνούτες. 'Η καρτίδα
των Ζακυνθίων και Κερκυραίων και ή σερε-
νάδα αυτών, έν γλυκειαίς άρμονικαίς φωναίς
ψαλλόμεναι, εξήγειραν τήν φιλότιμον άμιλ-
λαν και ζήλιαν των νεαρῶν πλανοδίων έρω-
τοκυπημένων, και ούτω ήρξατο ό άμανές
και τò σαμπαί υποχωρῶντα, γενναίως πάν-
τοτε μαχόμενα, είς τὰ ντουέττα, τὰ τερτζέττα
και τής καρτάδες. Τής μακράς ταύτης πά-
λης νικητήρια άθλα είσιν αι νῦν είς διάφορα
μέρη τής 'Ελλάδος ίδρυθεῖσαι Φιλαρμονικαί,

τέκνα, δύναμαι είπειν, τής έν 'Αθήναις τοι-
αύτης, και αι συχά πυκνά υπό τās έμπνεύ-
σεις και διευθύνσεις αυτών διδόμεναι συναυ-
λίαι.

'Ο μήν Μάρτιος υπήρξε πλούσιος είς τοιαύ-
τας κατά τε πληθύν και ποιότητα. Αί τής Φι-
λαρμονικής, με λαμπρόν πρόγραμμα, τής δε-
σποινίδος Βαλλεριάνη, του 'Ωδείου και των
Φιλομούσων, είς ήν ένεκα άπροόπτου κωλύ-
ματος δέν παρέστην. 'Αλλ' ιδίως επρώτευ-
σαν αι Συναυλίαι τής Φιλαρμονικής διά τήν
τολμηράν αυτης, αλλά και λίαν καλαίσθη-
τον πρωτοβουλίαν, ήν έσχε, να γνωρίση είς
τους 'Αθηναίους έν των ώραιότερων, αλλά
και δυσκολωτέρων συμφωνικῶν έργων τής
Γαλατίδος Μελοπομένης, τήν 'Ερημον του
Φελισιανου Δαυιδ. Τò έργον τουτο πρό 50
περίπου έτών εκτελεσθέν κατά πρώτον ως
'Ωδή-Συμφωνική, και εξεγειραν τον θαυ-
μασμόν, υπερβολικόν όμως, του κοινου τής
εποχής εκείνης, δείται μακράς αναλύσεως
πρòς ακριβή κατανόησιν, ήν όμως άδυνατώ
ήδη να εκτελέσω, και ένεκα του χρόνου, όστις
πρòς τουτο απαιτείται, αλλ' ιδίως ένεκα του
μικρου χώρου τον όποιον διαθέτει σήμεραν ή
«Εικονογραφημένη Έστία».

'Η υπόθεσις τής 'Ερημον είνε απλή. Κα-
ραβάνιον όδοιπόρων διασχίζει τήν άπεραντον
ερημον μεθ' όλων των περιπετειῶν, αίτινες
δύναται να περιβάλλωσι τόσον μακράν και
επικίνδυνον όδοιπορίαν. Τò έργον άρχεται
με υπόκωφον μουρμουρισμόν των έγχορδων
όργάνων, έν μακρῶ έπιμονῆ τής όρχήστρας
τεινούση να αναπαραστήση τήν ιδέαν του
άπειρου, ήν γεννᾷ ήμῖν ή θέα άπεράντου πε-
διάδος. Οί απαγγελλόμενοι στίχοι υπό τήν
συνοδείαν τής έμμόνου θεμελιώδους φωνής
(basse), τὰ μέγιστα συντείνουν είς τήν εκδή-
λωσιν τής ένυπαρχούσης τῷ συνθέτῃ ιδέας·
τò καρδάνι ψάλλει μίαν εύχην, ήν ακολου-
θεῖ συμφωνία χαριστάτη του φλαούτου, του
κλαρινέττου και του hautbois, ώσει συν-
διαλεγόμενων και άλληλοπαίζόντων· τò κα-
ραβάνι ακολουθεῖ έπειτα τον δρόμον του
ψάλλον. 'Η εισβολή του φοβερου άνέμου των
ερήμων, του Σιμούν, προαγγέλλεται διά τι-
νων στίχων, υπό του κορυφαίου του χόρον
άπαγγελλόμενων, ή δε μουσική δι' άρμονι-
κῶν άλληλουχιῶν έντέχνων, αλλά βραχειῶν
δυστυχῶς και ούχι ακούντως ποικίλων, ανα-
παριστᾷ τò φαινόμενον. 'Ο έπακολουθῶν
ῦμνος πρòς τήν νύκτα είνε γλυκύτατος, πλη-
ρης άπομιμήσεων, αίτινες διαθέτουν τήν ψυ-
χήν μας λίαν ήδέως και ήρέμως. Τò μετά
ταυτα άραβικόν ίπποδρόμιον (Fantasia, ήτις
ειδικῶς σημαίνει ώρισμένον είδος ίπποδρο-
μίου άράβων, έν όπλοις τουτο εκτελούντων,
κακῶς δε μετεφράσθη έν τῷ προγράμματι ως
Fantasia άραβική) είνε όλως ιδιότυπον και
ιδιότροπον τεμάχιον, προδίδον τήν καθαρῶς
ανατολικήν αυτου καταγωγήν. 'Αλλά τò
κάλλιστον ίσως μέρος του έργου είνε ή πα-
ράστασις τής ανατολής του 'Ηλιου, ήν ό τε-
χνίτης άριστα αναπαριστᾷ έν ταις ύψηλαίς
φωναίς των βιολίων a la sourdine, αίτινες
όλίγον κατ' όλίγον καθίστανται ήχηρότεραι,
ζωηρότεραι, διά να καταλήξουν είς διαυγή και
ήχηράν έκκρηξιν τής όρχήστρας άπάσης, δη-
λούσης τήν εμφάνισιν του άστρου τής ήμέ-
ρας. Τò καρδάνιον τέλος εξακολουθεῖ τον
δρόμον του υπό τò αυτò μουσικόν θέμα τής
ένάρξεως τής όδοιπορίας του, και χάνεται είς
τò άπειρον τής ερήμου.

'Όσον άδαής και άν ήγε τις των λεπτοτή-
των τής τέχνης τής Μουσικής, δέν δύναται
να μή αισθανθῆ, ακούων τò έργον του Φ.
Δαυιδ, νωχελῆ τινα ήδυπάθειαν και αίσημα
αγάπης πρòς τās καλονάς τής φύσεως, άς
μετά πάθους και εύαισθησίας ήδυνήθη να
αναπαραστήση ό συνθέτης έν τῷ έργῳ του.
Αί ιδέαι διαδέχονται αι μεν τās δε άκόπως·
οί ρυθμοί είσιν γοργοί, κατάλληλοι και ιδιό-
τυποι συγχρόνως· ή μουσική αληθῶς άνατο-
λίζουσα, δύναμαι είπειν, θέλγει και γοη-
τεύει· αι φράσεις μικραί και σύντομοι, έν τῇ
μονοτονία των, τῇ ανατολικῇ, σοί εξεγειρουν
ήρεμίαν έν τῇ ψυχῇ· ή instrumentation
και ή orchesteration έντέχνως διεσκευασμέ-
ναι, αποδίδουσι τās διαφόρους συγκινήσεις
τής ψυχής, και τους θορύβους και τὰ παί-
γνια του εξωτερικου κόσμου. 'Η Μουσική
είνε προωρισμένη ούχι ίνα μιμηται τὰ φαι-
νόμενα τής υλικής φύσεως, αλλά να έγγίξη
και συγκινή τήν καρδίαν και εξεγειρη τήν
φαντασίαν· δι' αυτò κατά τήν πρώτην περι-
στασιν, παρελθούσης τής άρχικῆς έντυπώ-
σεως τής εκ τής όργανικῆς ιδιορρυθμίας και
τέχνης προξενηθείσης, άδιαφορία τις και ψυ-
χρότης διαδέχεται αυτην. Τουτου του άρχε-
γνου ελαττώματος τής άπομιμητικῆς μου-
σικής δέν είνε άπηλλαγμένη και ή 'Ερημος,
εκεί όπου προσπάθεια καταβάλλεται υπό του
συνθέτου αναπαραστάσεως εξωτερικῶν φαι-
νομένων τής υλικῆς φύσεως, όσον έντέχνως
και άν γίνεται τουτο.

Κρίνω περιττόν να εξάρω τήν πλήρη επι-
τυχίαν τής εκτελέσεως, διότι πιστεύω ότι
πάντες τò άντελήφθησαν. 'Ο κ. Λαβράγκας
και πάλιν απέδειξε τί δύναται να κατορθώση
ένθουσιώδης θέλησις και μουσική πείρα, πα-
ρασκευάσας όρχήστραν μετά χορου, εξ 100
περίπου μελών συγκειμένην, πρòς τελείαν
εκτέλεσιν έργου, δυσκολωτάτου πρòς τουτο.
Νομίζω συγχρόνως ότι και τῷ συμβουλίῳ
τής Φιλαρμονικής όφείλεται έπαινος διά τήν
άντίληψιν του καλου και του χρησίμου, ήτις
άπαδεικνύεται έν τής έλλογῆς τοιούτων έρ-
γων, άν μάλιστα άποφασίση να μάς παράσχη
τήν αυτην άπόλαυσιν δις και τρις ακόμη. 'Εν
τῇ πρώτῃ συναυλία λίαν εύχαρίστως ήκουσθη
και ό νεαρός κ. Βουρνάζος, υἱος του συμπα-
θοῦς προέδρου του Δημοτικου Συμβουλίου·
και εκφρασιν τής δεξιᾶς χειρὸς έχει και ευ-
χέριαν τής άριστερᾶς. Μελέτη ένδελεχῆς
και άσκησις θα τον καταστήσουν μίαν ήμέ-
ραν άξιολόγητον καλλιτέχνην. Περί του καλ-
λιφώνου τονόρου κ. Κανακάκη άπαντες ενοή-
σαμεν ότι τήν έσπέραν εκείνην ήτο κατα-
κρωμένος.

Τήν συναυλίαν τής δεσποινίδος Βαλλε-
ριάνη έτίμησεν ή εκλεκτοτέρα μερίς τής αθη-
ναϊκῆς κοινωνίας, αποδείξασα πόσον είνε προσ-
φιλῆς αυτη ή χαρίεσσα δεσποινίς και ό συμ-
παθέστατος καλλιτέχνης πατήρ της. Τò έν
τῇ συναυλία ταύτῃ άριστα εκτελεσθέν μέρος
του quartetto του Mozart καταθελεξεν όλον
τον κόσμον, εύλαβέστατα ακροασθέντα του
έργου του άθανάτου μουσικου.

'Η αναμόρφωσις και αναδιοργάνωσις του
'Ωδείου, άφ' ουτου άνέλαβε τήν διεύθυνσιν αυ-
του ό κ. Γ. Νάζος είνε καταληπτῆ και γνω-
στή είς πάντας, και δέν ήν ανάγκη να πα-
ραστή τις έν τῇ τελευταία συναυλία του 'Ω-
δείου διά να πεισθῆ περί τουτου. 'Εν μό-
νον ελάττωμα εύρισκω παρὰ τῷ κ. Νάζῳ,
τήν υπερβολικήν, αλλ' εύγενῆ φιλοδοξίαν

